

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.— v tuzemstvu mesečno Din 15.— Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi: vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in namočencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 134 • Maribor, sobota, dne 24. decembra 1938 • Leto XIII

Kdo je socialen in kdo socialistično-političen

Besedi socialen in socialistično-političen delata danes v besedi in tisku marsikomu preglavico. Ta trditve velja za splošno. Če pomen obeh besed presojamo po pomenu in namenu, ki ga imata, lahko trdimo, da se obe prepo-gosto zlorabljata kot izraza najgrše demagogije in redkeje tudi kot izraz pre-proste naivnosti. Vsak demagog, ki ho-če postati popularen, se kar cedi social-nosti in socialne politike v besedah, če pa pogledamo nanj ali na njegovo za-sebno in javno delovanje, vidimo, da to ni v skladu z njegovim govorjenjem. Iz-govarja se na neko bodočo socialno čutnost drugih in na današnje razmere, ki ne dopuščajo socialnosti. S pritaje-no srmežljivostjo, vendar z vso odloč-nostjo pa poudarja, da se morajo tišči, ki čutijo socialne krivice, zaradi reda in višje misije, vendarle podvreči diktatu družbe ali disciplinirani demokraciji.

Socialnost je, torej moderna fraza, že skoraj za vso javnost in izgubila zaradi tega, ker se demagoško izrablja, svoj pravi pomen, kakor je idealen in resen.

Besedica socialen sicer ne pomeni nič drugega kakor beseda družaben. In kaj je še družaben? Družba je celota člo-veške družbe in družabno razmerje v tej družbi je takrat, če je ta družabna ali socialna, to je, taka, da so vsem članom družbe zanjane enake pravice do življenja. Taka družba bi bila so-cialna ali družabna, ker bi pazila na interese vseh družabnikov z enako pravičnostjo. O taki družbi bi lahko trdili, da je socialna, sicer pa ne.

Kaj pa je potem socialistična poli-tika?

Ljubljanski »Trgovski list« hoče lo-čiti poima socialen in socialističnopoliti-čen. V svojem dokazovanju pa je list dognal malo. Zakaj beseda »socialen« je nekonkretizirana teza, dočim je so-cialistična politika pozitivna postavka v javnem življenju, ki se konkretno bo-ri za uresničitev socialnosti. Beseda so-cialen je danes v najboljšem pomenu označba, kakšen bi moral biti družab-ni red, če upoštevamo prvenstveni po-men, če pa mislimo pri tem le na huma-nitarnost in miloščinarstvo, je pa razla-ganje pomena potvarjanje pravega po-mena ali krinka s katero se v javnosti zakriva pravo lice.

Iz teh navedb izhaja, da je socialistič-na politika, kadar je resna in tako ho-čemo mi, ki je pa tudi znanstveno ute-meljena, prvenstveno važnega pomena. Socialistična politika je agresivna in de-lovna politika z namenom, da izvojuje take družabne razmere, da jih bomo lahko imenovali socialne ali družabno pravične.

Če politiki in razni javni faktorji go-vore danes o socialnosti, ne mislijo na to bistvo vrašanja. Beseda socialen jim je slaščica za javnost, le redko res-nost v tem smislu kakor smo rekli. Borci za socialnost so le najemni delov-ni sloji, ki čutijo trpka bremena ne-so-cialne družbe. In le ti ostanejo na svo-jem mestu.

Madžarska svoboda

Vlada proti socialistom

Na Madžarskem davijo svobodo pola-goma.

Sedaj je madžarska vlada ustavila socialistični dnevnik »Nepszava« za štiri tedne, ker je baje slabo pisal o Nem-čiji in Italiji.

Sprememba vlade dr. Stojadinovića

Iz vlade sta izstopila dr. Anton Korošec in dr. Svetislav Hodžera

Predsednik vlade dr. Milan Stojadi-nović je dne 21. t. m. predložil kraljev-skemu namestništvu odstop svoje vlade, kakor to zahteva parlamentarna praksa v zvezi z izvršenimi volitvami.

Knez-namestnik Pavle je pri tej pri-liki poveril dr. Stojadinovića s sestavo nove vlade.

Nova vlada.

Nova vlada je sestavljena tako-le:

predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinović, prometni minister dr. Mehmed Spaho, pravosodni minister Svetozar Stan-ković,

prosvetni minister Bogoljub Kujundžić, minister za socialno politiko in nar. zdravje Dragiša Cvetković, minister za gozdove in rudnike Do-brivoj Stošević, finančni minister dr. Dušan Letica, gradbeni minister dr. Miha Krek, minister brez listinice Vojislav Djor-djević, minister brez listinice Džafer Kule-nović, minister vojske in mornarice general Milutin Nedić, minister za trgovino inž. Nikola Ko-balin, minister za telesno vzgojo Ante Ma-štrović,

minister za pošte in telegraf Panta Jovanović,

notranji minister Milan Acimović, minister brez listinice Franc Snaj.

V novi vladi ni več bivšega notranje-ga ministra dr. Korošca in pa predstavnika takozvane stranke borbašev dr. Svetislave Hodžere, nadalje dr. Nova-kovića in poštne ministra Vojka Cvr-kica.

O novi vladi je dejal ministrski pred-sednik dr. Stojadinović, da so bile ose-bne spremembe izvršene zaradi stvarnih potreb, da pa bivši in sedanjí ministri ostanejo prijatelji in sodelavci pri skup-nem poslu.

Slovaki prihajajo nekoliko prepozno

Radi napadov oboroženih madžarskih tolp so prekinili pogajanja.

Ob priliki obiska italijanskega zuna-njega ministra grofa Ciana v Budimpe-šti so madžarski revizionisti organizi-rali napad velike oborožene tolpe na slovaško ozemlje, hoteč s tem opozo-riti italijanskega grofa na nezadovolj-stvo, ki vlada na Madžarskem vsled »krivično« začrtanih mej s Slovaško, kakršne sta določila pred tedni grof Ci-ano in nemški zunanji minister v. Rib-bentrop na Dunaju.

V bojih na meji je padlo na madžar-ski in na slovaški strani par vojakov. Slovaška vlada je protestirala v Budim-pešti, v Rimu in Berlinu. V Budimpešto je sporočila, da vsled tega napada pre-kinja vsa pogajanja z Madžarsko, slo-vaški minister Turčanski je pa govoril

po radiu in zahteval, da se v odstoplje-nih krajih izvede plebiscit, in se na ta način da ljudstvu možnost, da svobod-no odloči: ali hoče v CSR nazaj ali pa hoče ostati pod Madžarsko.

Italijanska in nemška vlada sta sve-tovali v Budimpešti, da naj se slični spopadi ne dogajajo več.

Glas Turčanskega bo seveda ostal glas vpijočega v puščavi. Kdo neki se danes zveni za to, kaj zahtevajo v Bra-tislavi. Hlinkova garda bo imela hvalež-no nalogo, da se pri prihodnji taki pri-liki, kadar bodo madžarske tolpe vpad-le na slovaško ozemlje, postavi po robu, da ne bo treba rednim vojakom čaško-slovaške vojske tvegati svojega življe-nja, kot to pot.

Mladi angleški ministri zahtevajo odstop svojih starejših tovarišev

Češ, da so krivi, ker oboroževanje Anglije prepočasno napreduje.

V angleški vladi je prišlo do ostrih razprtij. Mlajši ministri, zahtevajo od-stop svojih starejših tovarišev, med nji-mi, vojnega ministra Hoare Belisha in letalskega ministra Inskipa. Te zahteve je sporočil Chamberlainu državni taj-nik Hudson, katerega so v to poobla-stili ostali mlajši člani kabineta.

Hudson in tovariši očitajo prej imeno-vanima ministroma, da sta kriva, da oboroževanje Anglije ne napreduje, kot bi bilo treba z ozirom na vedno bolj za-pleteni zunanji politični položaj. O lor-du Runcimanu (ki je svoj čas posredoval v sudiškem vprašanju med Nemci in praško vlado) pa pravijo, da je pre-star in zato že nesposoben, da bi bil v vladi.

Hudson je znan nasprotnik Nemčije.

Trgovinski dogovor med Nemčijo in Rusijo je podaljšan za eno leto

Kljub protikomunističnemu paktu vendarle stiki.

Trgovinski dogovor med Nemčijo in Rusijo je bil podaljšan za eno leto.

Mnogo ljudi je, ki mogoče mislijo, da med Nemčijo in Rusijo sploh ni mogoča nobena trgovina in da v Berlinu od-klanjajo vsak stik z državo, proti kateri so sklenili celo poseben pakt, takozvani protikomunistični pakt.

Kakor pa se kaže, je ravno narobe res. Zadnje čase se celo množe glasovi,

da bi utegnili priti do zblizanja med Nemčijo in Rusijo in da na tem zbliza-nju dela celo Stalin, ki prav radi tega odstranjuje z vseh visokih položajev nekdanje stare revolucionarje. Kaj je na tem resnice, bo pokazala bližnja bo-dočnost. Vsekakor pa bi strah pred An-glijo utegnil nagnati Berlin, da išče zbliz-nanja z Rusijo.

Tudi Blum pojde v Ameriko

V januarju mesecu na študijsko poto-vanje.

Zveza med demokracijami v Evropi in Ameriki je velikega kulturnega in političnega pomena. Prav je povedal Anglež Eden, ko se je te dni vrnil iz Zedinjenih držav, rekoč, da je potrebno, da demokracije spoznajo med seboj na-ziranja glede svetovnih problemov. Istotako je važno, če pojde Leon Blum, kakor poročajo nekateri listi, januarja meseca v Ameriko, da tam studira po-ložaj in politični koncept Zedinjenih držav. To je potrebno zlasti po veliki politični krizi v srednji Evropi in po krizi v Franciji, ki se nahaja na kritič-nem križpotju: naprej ali nazaj, levo ali desno. Morda še ni bila nikdar tako velika potreba po združitvi demokratič-nih sil na svetu, kakor je prav sedaj.

Opozicija na Poljskem je porazila vlado

razen v mestih tudi na deželi.

Volitve, ki so se vršile na Poljskem v nedeljo, dne 18. t. m. v mestih in 6000 podeželskih občinah so prinesle popoln poraz vlade nacionalne unije.

Pokazale so, da je vlada pri zadnjih parlamentarnih volitvah zmagala le s pomočjo volilnega reda, ki je narekoval opoziciji, da se pri volitvah abstenen-tirala.

Računajo, da bo vlada morala ugo-diti zahtevi opozicije in izvesti volilno reformo v smislu njenih zahtev. Priča-kuje pa se tudi, da bo prišlo v kratkem do amnestije, ki bo omogočila zlasti pregnanemu kmečkemu prvaku Witosu povratek v domovino. V prognozstvu je poleg Witosu tudi še par socialistič-nih prvoboriteljev.

Japonska grozi tudi Rusiji

Ultimat Rusiji?

Pred par meseci je nastal spor med Rusijo in Japonsko zaradi ožjega pasu ozemlja med Rusijo in Korejo. V tem sporu gre za ribolov ob sibirskem ob-režju, ki ga je Rusija deloma prepove-dala japonskim ribičem. Japonska je poslala Rusiji ultimativni bopsemdnevni rok, da sprejme japonske predloge, si-cer bo Japonska z vojnimi ladjami izsi-lila svobodo ribolova. Rok je že pote-kel in utegne nastati nov Čangkuifeng, morda celo tehtnejši kakor je bil tedaj.

Papež je zopet bolan. Listi poročajo, da je papež zopet obolel zaradi izčrpanosti.

Zarota v nacistični Španiji

Francu je odklonil božično premirje.

Anglija in Francija sta predlagali v Burgosu sklenitev premirja za božične praznike, kar je pa Franco kratko odklonil, češ, da noče sklepati premirja s poklicnimi zločinci in brezbožniki.

Razumljiva je ta Francova izjava šele tedaj, če vemo, da je Franco pripravil veliko ofenzivo proti republikancem, ki je pa ponesrečila, ker se je Franco zapletenih več višjih častnikov njegovih. Razentega se širijo upori naroda po vsej Francovi Španiji proti bratrnemu klanju.

V teh razmerah Franco ne more misliti na ofenzivo, ker je moral poslati vojaštvo v zaledje. Španski narod se želi premirje, konec vojne in zopet lepše razmere v domovini.

Junaške španske republikanske žene

Republikanska Španija ima težko stališče v dolgotrajni vojni proti upornikom. Odpustila je prostovoljce, kakor je bilo naročeno, dočim se v Francovem taboru to ni zgodilo. Republikanska Španija mobilizira zaraditega vedno več žena, ki delajo v vojni industriji in

sicer v zaledju z velikim požrtvovanjem za svobodo španskega naroda.

Zarota v nacistični Španiji je zavzela velikanski obseg

Poročila iz Francove Španije soglašajo v tem, da je odkrita zarota naravnost ogromna po svojem obsegu. Aretirali so 700 častnikov in vojakov. Med aretiranimi častniki je več višjih, ki so bili deljeni Francovemu stabu.

Zaroto so odkrili čisto slučajno, ko so pregledovali prtljago angleškega odpravnikarja poslov v Burgosu, ki je potoval čez mejo. V prtljagi so bili načrti o ofenzivi, ki jo je nameraval Franco v Kataloniji in razen tega tudi druge vojaške tajne. Načrte in dokumente je podtaknil v prtljago uradnik v pisarni angleškega odpravnikarja poslov, neki Španec. Najbrž je bil domenjen, da bo te dokumente onostran španske meje nekdo zopet izmaknil iz prtljage.

Trdi se, da je v zaroto zapletenih tudi do 1000 drugih ljudi in da je zarota v zvezi z gibanjem, ki se v čezdalje ostreji obliki obrača proti tujemu vmešavanju v Španiji.

Iz severozapadne Španije pa poročajo o neredih, ki že naličijo na vstajo.

Francu je moral radi vsega tega prekiniti svoje priprave za ofenzivo.

Zadnje vesti

Francoska vlada je dne 22. t. m. trikrat zaporedoma zahtevala v parlamentu zaupnico, ki jo je tudi dobila. Parlament je sklenil, da se mora komisija za izvajanje štednje raziti. Komisija je bila znana pod imenom »sekira«.

Madžarski protizidovski zakon določa, da ne sme biti noben žid predsednik delavskih strokovnih organizacij ali član senata. Za žide se ne smatrajo tisti židi, ki so dobili v svetovni vojni dve kolajni.

Borbaši so odstavili svojega predsednika

Dr. Svetislav Hodžera je dobil nezaupnico.

V Beogradu je dne 21. t. m. zasedal glavni odbor Jugoslovanske narodne stranke (Borbaši), ki je na podlagi položaja, v katerem se je znašla stranka po volitvah v Narodno skupščino, izglasoval nezaupnico svojemu dosedanjemu predsedniku in dovčerašnjemu ministru brez listnice dr. Hodžeri ter ga odstavil. Posle predsednika stranke je prevzel dr. Živojin Lukić.

Poročila iz province zatrjujejo, da se stranka borbašev nahaja v popolnem razsulu.

Hlapec Jernej govori...

»Krepko, Jernej, krepko so mi v kožo pravo spoznanje, krepko vtepli postavo in zapoved: da je pravica ustvarjena za tiste, ki so jo ustvarili...«

Ivan Cankar.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Dr. Avg. Reisman:

Srebrna krona pod krožnikom

Kakor obkrožajo golobi ob požaru domačijo, tako objemajo vse te mesece ponižanja in razčaranja misli nas bivših praških študentov ponižano stostolpo, zlato Prago. Boli nas, kot bi bil nas same zadel težak udarec v obraz.

Saj je ostal najlepši del naših mladih let tam v Pragi, kamor se vračajo naše sanje in spomini. V njej smo okusili prva spoznanja resničnega življenja, prve trdote pomanjkanja, prvi smo videli razgaljeno pravo bogastvo in bedo velemestnega proletarijata, njegovo borbo za enakopravnost in socialno pravico.

Praga nam je kazala pot v svobodo misli in vesti, ki jo je takrat dušila habsburška Avstrija, v njej smo gledali borbo na življenje in smrt za svobodo tlačanih narodov.

Učili smo se dela, smotrenega in trdega, v odrekkanju, zapostavljenosti in ponižani in pa tolikokrat tudi lačni.

Iz Češkoslovaške

Burna debata v češkem senatu. Češka cenzura v Pragi sicer v časopisih dosledno zabranjuje vsa poročila v protičeških dogodkih na Slovaškem in tudi v parlamentu so znali s primernimi tehničnimi ukrepi tozadevno debato izločiti. Tem huje pa je minuli petek izbruhnila reakcija proti Slovaku v češkoslovaškem senatu, kjer so ostro nastopili senatorji Rašin, Švarc in s. Modraček. »Lidove Novine« poročajo, da je bila tozadevna debata o razmerah na Slovaškem izredno burna in obširna. Poslanec Medeli je ugotovil, da se obnašajo Slovaki kot nekaki zmagovalci nad Čehi. Pa tudi v parlamentu je poslanec, bivši minister, s. Nečas ugotavljal, da so razne odločbe slovaške vlade, kot razpust politič. strank, odprava sodnijske neodvisnosti, ustvarjanje koncentracijskih taborov itd. proti ustavnemu zakonu o slovaški avtonomiji. Tudi drugi poslanci so izražali svoje globoko ogorčenje nad odpuščanjem čeških uslužbencev, govori bivšega veleizdajnika Tuke in raznih drugih protičeških odredbah. S. Modraček je opomnil Slovake na 1300 padlih čeških dobrovoljcev, ki so umrli za osvoboditev Slovaške. »Lidove Novine« pravijo, da je pokazala ogorčena razprava o slovaških zadevah najboljši problem države in njegovega prebivalstva.

Hlinkove garde prevzemajo DTJ, Sokola in Orla. Slovaška vlada je razpustila vse telovadne organizacije socialistične Delavske Telovadne Zveze, Sokola in Orla. Kako zahrbitno postopajo v tem slučaju Hlinkovi nasledniki, je razvidno iz poročila »Lidovih Novin« od nedelje, ki pravi, da je še v petek slovaški tiskovni urad sporočil, da so preuranjene vesti o razpustu teh telovadnih društev, toda istočasno so že vdrle Hlinkove garde v prostore DTJ, Sokola in Orla ter prevzele vs njihovo premoženje. Očividno so se Hlinkovci bali, da ne bi te telovadne organizacije prej poskrile svojega premoženja in potem Hlinkove garde ne bi tako lahko prišle do premoženja, ki so si ga ta društva s težkimi žrtvami zbrala tekom 20-letnega delovanja.

Sedaj, ko se je privarila ostra zima z ruskimi nižin preko karpatskih in alpskih gora in udarila tja čez Pariz in London, mi vstajajo ob padanju snežink še bolj živo pred očmi ostre zime v megleni Pragi. V poletju smo se slovenski študenti večinoma razkropili na vse strani, večina je že ob koncu pomladi odhitela v domovino, ker so pošle zadnje krone. V jeseni smo se začeli zopet zbirati in napolnili praške »Vinohrade« vsaj do zime, ko je pritisnil mraz.

Pa že tudi tedaj smo se delili slovenski dijak v Pragi v tri društva, v tri tabore prepričanja, a v četrtem so bili neizogibni »divjaki«, vzvišeni nad prepričanja, strankami in sektami.

Ampak delili smo se tudi še drugače, brez ozira na prepričanje, na tri kaste: med najrevnejše, ki smo imeli le za več ali manj skromno sobico in za obed v akademski menzi (kuhinji), v srednji stan, ki je imel še denar za gostilno in za večerje s kranskimi klobasami in fižolom v edini slovenski gostilni na Vinohradih pri »Pipanu«, a v tretji kasti

Dama in po svetu

V besedah mehka srca kakor maslo, v dejanjih trda pest. Ko nastopa zima, se bliža božič, koliko solzavih besed in milosrčnih pomilovanj siromakov moramo čitati v tisku vsako leto. Moda je to. Par mesecev pozneje bomo čitali v istem tisku in izjavah psovanje postopačev, delomržežev in pa o prisilnih delavskih tabori, kamor naj se odganja nadležna postopaška množica. V tem je velika nelogika. Srce in besede bi morale biti vse leto enake, briga temvečja, čimvečja beda, toda ne za jokavo miloščino, ampak za delo, za zadosten zaslužek ljudem, ki hočejo delati in živeti. Besede brez dejanj so danes moda, prazna moda, prava so le dejanja: dvig socialnega življenjskega standarda v naši državi sploh.

Prihodnja številka »Delavske Politike« bo izšla v sredo, dne 28. t. m. kot običajno.

Glavni odbor v Beogradu bo pregledal volilne spise za narodno skupščino do konca tega meseca. Pregledovanje volilnega materiala povzroča mnogo dela, kakor poročajo iz Beograda. Rezultat volitev bodo prečitali vpricho prisednikov, ki zastopajo tri državne kandidatne liste.

Seja združene opozicije se je vršila v Beogradu dva dni. Večeslav Vilder je po seji potoval v Zagreb, da je obvestil o sklepih dr. Vl. Mačka.

Nikola Tesla za sporazum s Hrvati. Slavni Nikola Tesla, po rodu Dalmatinec, ki živi v Ameriki, je napisal v »Ameriškem Srbobranu« članek, da se skleni med Srbi, Hrvati in Slovenci sporazum za pet let. Jugoslavija naj bi bila taka, kakršna je bila ob ustanovitvi. To bi preprečilo vsakršno sovražno propagando ter omogočilo končni sporazum.

Novi notranji minister Milan Ačimović je še mlad mož. Rojen je bil v okolici Beograda 1898 ter je stopil 1921 v upravno-politično službo. Pogostoma je odhajal v inozemstvo na specialne študije policijske stroke, kakor poročajo ljubljanski »Slovenec«. Minister dr. Korosec ga je postavil zaradi sposobnosti za upravnika v Beogradu. V mednarodni policijski komisiji je bil 1926 kot zastopnik Jugoslavije izvoljen za podpredsednika. Za uspehe je bil odlikovan skoraj z vsemi našimi odlikovanji in mnogimi inozemskimi.

Prekmurski delavci in njihova zaslužek. Listi pišejo, da so prekmurski sezonski delavci poslali v letošnjem letu iz tujine, kjer so bili zaposleni, 24 milijonov dinarjev v domovino. Svota izgleda precej visoka. Gotovo je pa denar krvavo zaslužen. Pri tem pa se človek nehoti vprašati: koliko vredno mora biti delo prekmurskih kmečkih delavcev za tujo državo, da jih najema in ali ne bi kazalo, da najdemo za nje zaposlitev doma, kajti kar se izplača Nemčiji oz. njenemu gospodarstvu, bi se izplačalo tudi nam oz. našemu gospodarstvu.

Za božič in novo leto je trajno darilo »Delavska Politika«.

Dobiček poštne uprave. — V letu 1937. je imela 118,9 milijonov dinarjev dobička. Število poštne uslužbencev znaša 14.881.

Odkupna cena za sladkorno peso znaša din 20 do din 21.10. Ceno je določilo poljedelsko ministrstvo.

Najdaljši leseni most imajo sedaj v Kranju. Most je dolg 85 metrov ter je stal 350.000 dinarjev. Zgrajen je na reki Kokri, ki se izliva pri Kranju v Savo.

Vlak je zavozil v poln avtobus potnikov, ne da bi se bilo kakemu potniku kaj pripetilo. Pri Borovem je osebni vlak zavozil v avtobus, v katerem se je vozilo 20 delavcev. Lokomotiva je vrgla avtobus s tira ob stran in ga prevrnila, ne da bi se bilo kakemu potniku kaj pripetilo.

Hajka proti francoskim strokovnim organizacijam. Francoska reakcija bi rada čim bolj izkoristila svoje »zmago« nad strokovnimi organizacijami, o kateri misli, da jo je izbojvala s tem, da se zadnja splošna stavka, ki jo je objavila centrala strokovnih organizacij ni v celoti obnesla. Desničarski tisk poroča, da francoske strokovne organizacije naglo opadajo in da bo od 5 milijonov članov, kolikor so šteje organizacije l. 1936., ko so se uveljavili Blumovi socialni zakoni, ostalo organiziranih le še 2 milijona delavcev. Te vesti imajo namen povzročiti paniko med delavstvom in mu vzeti zaupanje v organizacije. Ako bo francosko delavstvo tem intrigam nasledilo, potem si bo tudi samo krivo posledice, ki ga bodo doletele.

V Sudetih so živeli ceneje kot v Nemčiji. Iz nemških listov je mogoče razbrati, da je bil življenjski položaj sudetskih Nemcev v ČSR mnogo ugodnejši, kot pa je sedaj, odkar so se te pokrajine priključile Nemčiji. Cene življenjskim potrebščinam in to najvažnejšim za ljudsko prehrano, so bile znatno nižje in so še danes za okoli 10 odstotkov. V najkrajšem času bodo pa seveda izenačene.

Grčija proti rimskemu pravu. Grška vlada pripravlja reformo občega državlanskega zakona. Ministrski predsednik je izjavil, da novi zakon ne bo več temeljil na rimskem pravu, čijega osnova je zasebna lastnina posameznika brez ozira na celoto.

Židje in ostali emigranti najdejo prijetno zatočišče v Boliviji. Izmed južno-ameriških držav daje Bolivija prijetno zatočišče vsem mogočim emigrantom. Država je trikrat večja od Nemčije, ima pa samo 3 milijone prebivalcev. V tej republiki, ki varuje osebno svobodo nad vse, nudijo emigrantom zemljišča in razno drugo pomoč pri ostvarenju eksistence. Seveda je to delo združeno z naporom in ni tako lahko, kot bi si kdo mislil, ker je treba zemljo šele pripraviti do rodovitnosti. V Boliviji je stanovanje nedotakljivo. Noben policist nima pravice stikati po hišah, še manj pa da bi smel koga v hiši aretirati.

Pri Sueškem prekopu gre za denar. Zadnje čase je mnogo govora o Sueškem prekopu in italijanski zahtevi, da se v upravo družbe, ki izkorišča Sueški prekop sprejmejo tudi italijanski zastopniki. Sedanji akcionarji družbe, ki upravljajo Sueški prekop, so samo Angleži in Francozi. Za prevoz parnikov skozi ta prekop zahtevajo seveda prav ogromne vsote, pod pretvezo vzdrževanja prekopa. Družba plačuje svojim akcionarjem velike dividende in od teh dividend bi si tudi Italija rada zagurala svoj del, ker s svojim pomorskim prometom mnogo prispeva k bogastvu, ki si ga potem razdeljujejo med seboj angleški in francoski kapitalisti. Sedaj so se oglasili tudi organizirani italijanski in nemški lastniki parobrodskih družb z zahtevo, da se prevozne pristojbine za ladje, ki plujejo skozi prekop znižajo in utemeljujejo svojo zahtevo predvsem s tem, da je prekop že davno plačan. Iz tega se lahko učimo, da gre pri vprašanju Sueškega prekopa, razen za obvladanje te važne zveze, tudi in v prvi vrsti — za denar. Ko smo to ugotovili, pa si lahko tudi mislimo, zakaj Anglija v sporu radi Abesinije ni zaprla Sueškega prekopa za vojne ladje: Abesinska vojna je namreč prinesla družbi, ki upravlja Sueški prekop ogromen zaslužek. Tak zaslužek je samo enkrat, kdor bi se mu lahkega srca odrekel, bi bil idealist in sentimentalni, taki pa kapitalisti, ki upravljajo Suez, seveda nišo.

Širite naš list!

tudi so bile hlače razcefrane, čevlji preluknjani in suknje oguljene. Cilinder je le reprezentiral dostojanstvo akademika, bil je legitimacija pred gospodinjo, kateri si dolgoval najemnino in vizitka za bližanje bogatim dekletom, ki so si izbirale bodoče profesorje in doktorje.

Hujše je bilo z večerjo. Te v menzi ni bilo, ker Praga večerja po »uzenastvih«, kjer je dobiti vsak večer številno izbiro kuhanega mesa in klobasice, predvsem sočne »parke« s kumaricami. Če ne drugega, so bili ti parki s kosom tečnega kruha dovolj za večerjo, ki je stala par krajcarjev. Včasih je bilo treba še ceneje shajati in tedaj smo kupili dva svinjska parklja s kruhom. To je bil že najnižji življenjski standart. Ker bi sicer pred očmi gospodinje izgubili ugled, smo opravičljivi takšne večerje kar v stranskih ulicah brez luči, da smo lahko kosti kar po tleh razmetali.

Zima je bila v Pragi vedno huda, ker leži nad mestom še neprijazna megla, kakor v Ljubljani. Toda kurjava je bila za nas predraga. Mislim, da sem dal le enkrat zakuriti,

Za božič

Lili Réthi: Mladi mati.

Sneg in mraz sta tu. Pred božičem smo pač in pred novim letom.

Prav različni občutki in misli nas motijo v času, ki je že stoletja oznanjevalec miru in sreče. Božič in novo leto sta dva napol prirojena pojma, ki navdajata človeštvo z upanjem na mir, duhovno in socialno srečo.

Zgodovina, razvoj, ta dva pa svet izpreminjata. Družbo tirata v neznano bodočnost. Zdi se nam, da je razvoj nenaraven, ker nastaja v družbi vedno več nemira in vedno manj je sreče, v kateri bi človeštvo mirno živelo in se veselilo svojega življenja.

Duhovni mir in socialni mir sta potrebna. Ali sta nemožna, ker krivice vsak dan naraščajo.

Take so zle posledice nezdravega razvoja, ki jih povzroča nenaravna odpornost onih, ki se branijo, da bi se družba duhovno in socialno razvijala po naravnih zakonih v prid miru in sreče med človeštvom.

Uči nas krščanstvo in druga verstva ljubezni do bližnjega. Morala nas uči tega. Toda v praksi je to drugače.

Tudi mednarodna politika je otrok te vzgoje.

Božič, novo leto! Vsaj za nas imejta ta dva spominska dneva resničen in idealen pomen.

Boj za dostojanstvo človeka, ki ga more doseči le v miru in svobodi!

Jožef in pastirji

P. Dam.

Bila je mrzla noč. Oster veter je pihal po dolini Jesre navzgor. Pastirji so čepeli okoli visoko plapolajočih ognjev, si greti kolena, v hrbet pa jih je zeblo. Čreda se je stiskala tesno skupaj, da je izgledala od daleč kot velik klobčič volne, oblit z luninim svitom.

Nekako okoli prve nočne mene straž je prišel k pastirjem neznan moški. Slabo oblečen. Razburjen. Razsrjen. »Da bi jih belcebub, debeluharje,« je kričal jezen prezebajočim pastirjem, »žro in pijejo ter leže pogreznjeni v mehke kožuhe in pernice, jaz pa nimam, kamor bi spravil svojo ženo, ki se vije v porodnih krčih.«

Vprašali so ga, kdo da je in od kod prihaja. »Tako vam povem. Jaz sem tesar Jožef, sin Jakobov iz Nazareta. Prihajam iz mesta in sem namenjen domov. Pa so mi ženo prehiteli porodni krči in čaka jo najtežja ura. Leži v kolibi tam preko in se vsa trese od mraza.«

Najstarejši med pastirji mu svetuje: »Pojdi v mesto in vprašaj v gostilni pri Taferni starega Obedu. On te bo prenočil.«

»Pri Obedu sem že bil, pa me je odklonil. Nas sodrge ne more vzeti pod streho. Zanj smo mi lačna sodrga. Božja jeza nadenja!«

»Potem pa pojdi k lončarju Abijasju, ta ti lahko pomaga.«

»Tudi pri njem sem že potrkal in ga za božjo voljo rotil, da naj mi da prenočišče. Rekel mi je, da ne zaupa ljudem, ki mu na vsem lepem sredi noči vpadejo v hišo kdo ve od kod. Naj mu jezik zgrije!«

Ko so pastirji videli, da mu je res sila in vedo, da se le prerado zgodi, da ubog človek zaman trka na vrata, so bili takoj pripravljeni, da mu pomagajo. Kar so mogli najti dračja so ga zbrali in znosili h kolibi, v kateri je

njegova žena ležala na porodu. Podnetili so ogenj, da je svignil plamen visoko proti nebu, kakor da bi gorela vsa koliba.

Ne vedo, kaj se dogaja okoli nje, je Jožefova žena vprašala: »Kdo nam pomaga?« Ali je mogoče, da se še najde človek, ki ima srce?

»Pastirji so, Mirjam, pastirji. Bolj revni kot sva midva.«

Nekoliko njih je stalo okoli žene, ki je ječala, ne vedo, kaj bi počeli. Vedeli so, da gre človek sredi noči v hlev, ako povrže žival, in da ji pomaga ter rojeno položi na slamo, in da sosedje vprašujejo naslednji dan: Kako pa je živinčetu? Zato niso mogli razumeti, kako bi bilo mogoče, da bi pustili človeka, da pogine brez pomoči ob taki uri, med tem, ko drugi plavajo v izobilju in ne poznajo ne mraza, ne glada. »Reš je, pravica je umrla,« so govorili. »Ni več pravice v Izraelu. Pa tudi v rimskem cesarstvu ni bolje.«

Druge je lomila divja jeza. Videli so v tem enem vso težo svoje lastne usode, pomanjkanja in zapostavljanja.

Z ženo vred so občutili mraz, ki se jim je zagrizel v kožo, kot popadljiv pes. Videli so v naprej križevi pot tega proletarskega otroka, ki so ga bili obsodili med zavržene, še predno je bil rojen. Spoznali so, da so bratje možu, ki ga je težilo pomanjkanje, kot nje same. Duh odpora je prešinjal njihove mozgane. Sovraštvo je bruhalo iz njihovih ust v jasno, mrzlo noč.

»Naj ne jedo in se ne pogrezajo s svojimi trebui v mehko kožuhovino. Naj ne poskušajo nas tirati v pogin in naših žen ter otrok v pogubljenje. Bo že še prišel drug čas. Naš čas bo prišel!«

Med tem se jih je zbralo že mnogo okrog ognja. Razen pastirjev so bili tu še delavci iz oljarn in taki, ki so bili na ljudskem štetju ter so se vračali iz mesta, kjer niso mogli dobiti prenočišča. Vsem je bilo enako grenko pri srcu, vsi pa so se tudi zavedali, da bodo oni, proti katerim je bil naperjen njihov srd, v slučaju potrebe poklicali proti njim rimsko soldatesko, ki bo brezobzirno potlačila njihovo ogorčenje.

Sredi hrušča je nenadoma stopil tesar med nje. Žena mu je rodila dete; pristopil je k ognju, da ga je oblit žareči sij, držeč otroka na rokah in ga pokazal pastirjem.

»Glejte, rodil se nama je deček. Bratsko ste delili z menoj bedo, jaz pa vam prisegam, da bo postal iz tega dečka, ki je bil rojen v sramoti in revščini, pomočnik, bojevnik za nas vse. Jozua naj mu bo ime, da bo kot Nuns hodil na čelu svojega ljudstva. Naj se ne bojuje za Kanaan, ampak za pravico, ki ji je sedaj mesto samo v hišah bogatinov in posestnikov.«

»Da, da, Jozua naj mu bo ime,« so klicali pastirji »in za pravico naj se bori, za nas vse, ki smo v stiski, brez pravice, in brez imetja!«

Drugi so zopet kričali: Pojdimo v mesto! Naprej! Da, v mesto gremo. Ven z lakomneži in požrešneži! Mi smo lačni! In šlo je veliko njih, spotoma pa so se jim pridružili vedno novi nezadovoljneži. Ko so se približali mestu, je popadla prebivalce groza in strah. Razbijali so po vratih in ogorčeni kričali proti hišam, ki jih je oblivala mesečina liki velik burnus. Ljudje so prestrašeni bežali na cesto, videč pa vstajajo, so se bali.

»Se nam je že narodil, ki bo vam napravil

T. M.:

Božič

Pastirci veselo prepevajo v noč,
čudež veliki jim zvezda naznanja;
kot je obljubil ožak jim nekoč,
Rešitelj je rojen, oj, krasna ta sanja.

Prišel na svet je ubog in neznanen,
v hlevu, na slami le, dom je njegov;
mogočnikom vliva pa strah tisočkrat,
nič več ne boji se svet njih okov.

Od tedaj je preteklo že dvatisoč let,
a ljudstvo še vedno po Njem hrepeni,
kraljevstvu Njegovemu grešni ta svet
objestno se roga, s prezirom smeji.

Oni, ki Kristu v ljubezni sledi,
še danes mogočnikom niso po volji,
še danes preganjani, v okovih ječe
in čakajo, kdaj svet postane jim bolji.

Prve podpore onemoglim in starim delavcem

ki so bili že leta 1925. zavarovani, pa so sedaj za delo nesposobni.

Na seji SUZORA, dne 21. t. m. so reševali prošnje za podpore, ki so jih na podlagi uredbe o starostnem zavarovanju vložili za delo nesposobni delavci.

Upravičeni do teh podpor so delavci, ki so postali nesposobni za delo vsled bolezni ali pa so prekoračili 70. leto in so bili že leta 1925. zavarovani.

Odbor centrale delavskega zavarovanja je ugodil 362 prošnikom, ki bodo prejeli skupaj letno din 650.000 podpore.

Prošnje je bilo treba vložiti do 1. julija 1938.

Književnost

Prosvetna centrala Zveze grafičnih delavcev v Zagrebu je razpisala svoječasno natečaj za dramo iz delavskega življenja. Natečaja se je udeležilo 23 pisateljev. Žirija, obstoječa iz gg. Mesariča, režiserja Narodnega gledališča, Zagreb, arh. A. Freudenreicha, umetniškega vodje M. H. K. D., Zagreb, dr. M. Kusa-Nikolajeva, prof. M. Mudrinića in J. Keimela je dodelila prvo nagrado Cerkveniku Angelu za njegovo tragedijo »Žrtev«. Drugo nagrado je prejel Anonimusić za dramo »Jubilej proletara«. Poleg teh nagrad je bilo podeljeno še pet tolažilnih nagrad. Našemu s. Cerkveniku, ki je v kratki dobi enega leta prejel dve prvi nagradi, iskreno čestitamo.

konec, konec vašemu početju, razbojniki! Kuga naj vas podavi! Dolgo časa smo bili neumni, neumnejši od ovac, ki vam jih pasemo. Ven iz vaših gnezd! Nov čas je napočil. Gorje vam!»

Prišlo pa je na ušesa gosposki, da je v mestu izbruhnil upor. Meščani so klicali rimske vojščake na pomoč in se dobrikali vsiljivemu tuvcu, ker je bila njihova bisaga v nevarnosti. Zaupali so Rimljanu, da je bil rojen upornik. In poslal je tujec svoje vojščake v predmestja, kjer so prebivali revni. Vojščaki so mnogo revnih polovili in tirali pred sodnika, mnogo pa tudi pobili. V kočah bednikov so vojščaki nabadali novorojenčke na svoje sušice in meče. Strahovit krik in jok se je razlegal po Judeji.

Pastirji pa so silili Jožefa naj zbeži, kajti v Mirjaninem otroku so videli včlovečene vse svoje dragocene upe. Po skrivnih potih so vodili tesarja in njegovo ženo na varen kraj, potem pa so se porazgubili po vsej deželi. Vedeli so, da se bodo ali sami, ali pa oni, ki bodo prišli za njimi, nekoč nekje srečali in se strnili v boj za pravičnost, da premagajo laž in se osvobodijo hlapčevstva.

To so besede evangelija, po katerih bodo postali ljudje vsi, ki so brezpravni...

a sem moral plačati celo krono in tako smo raje hodili študirati v zakurjene knjižnice. Zvečer pa smo se že ogreli pod težkimi češkimi pernicami.

Najhuje je bilo ob nedeljah popoldne. Popoldne smo se že se greti in učili v posteljah, a popoldne je bilo za študente vse zaprto. Prijatelj Tone je končno iznašel kinematograf, ki je predstave kar brez prestanka vrtel naprej, pa si lahko za dva krajcarja več ur sedel spredaj pred platnom. Drugače smo zložili »klub kranjskih, primorskih in štajerskih siromakov« za peč in znesli skupaj za čaj. Vsakdo je moral nekaj prinesiti, sladkor, kruh, čaj, spirit, limono in tako smo se skupaj greti okrog mize, pili topel čaj, včasih brez sladkorja in grizli kruh.

Pred božičem smo hodili po ulicah od izložbe do izložbe. Tehnik Hinko P., ki nas je vodil na predavanja in shode v »Ljudski dom«, nas je pri tem učil modrosti, da si dozorijo filozof šele tedaj, če gledaš lepe izložbe in si pri tem ničesar ne želiš. Vsaj pripovedovali smo si, kako smo že vzvišeni nad vsemi fili-

stri, ki hitijo mimo nas zaviti v tople suknje in nosijo polne roke daril.

In smo dočakali božične praznike. Včasih je prišla iz domovine potica in klobase, kar je bilo treba seve pravično in bratovsko razdeliti. Ravno dosti za obdarjenega ni ostalo.

Pod nogami je škripalo, izpod meglenega obzorja v Pragi vedno dežujejo črne saje. Četudi je ostala komu desetica v žepu h koncu meseca, vendar ni mogel na božični večer nikamor, ko pa so tudi gledališča zaprta. Večinoma pa smo bili mi iz najnižje kaste tedaj vsi suhi, vredni slovenskega pojma »cerkvene miši«.

Mladi smo bili, polni lepih misli in hrepeneja. Toda kdo bi tudi v Pragi na tak večer vabil siromaka, ki mu je še kmečki krojač meril obleko! Pa so hitele misli tja dol v zasnežene Slovenske gorice, kjer so za praznike klali prašča in so dišale krvavice in jetrnice.

Tedaj se nas je spomnila akademska menza. Tam v Spaleni ulici je bila še tedaj, z dolgimi dvoranami v stari hiši. Vsi, ki smo ostali v Pragi, smo bili povabljeni na brezplačno ve-

čerjo.

Mize so za ta večer izjemoma belo pogrnili, tudi smreko so postavili v sredino in smo se vsedli k vabljivim belim krožnikom. Iz kuhinje so dišale češke pogače, po sredini je hodil predsednik menze, častitljiv vseučiliški profesor, ki se je ta večer odrekel rodbinski idili, da je večerjal s svojimi revnimi študenti. Zbrali smo se res »vredni«, kakor zaostali samci, ki nimajo nikogar. Jugoslovani smo postali kmalu glasni in z nami Slovaki, katerim je bilo tudi predaleč in predrago domov. Čehi so že takrat tudi za slovaške študente prav očetovsko in gostoljubno skrbeli.

Te večerje so šele bile za nas v resnici pravi poim večerje, ko smo se res do siteda najedli. Saj so prinesli na mizo vse dvojno, trojno, da je trajala večerja tja do polnoči in nas tako ubranila čuta osamelosti v tujini. Toda najlepši je bil začetek. V krožniku je ležal zavoj cigaret in cigar v svilenem rdečem traku. Profesor nas je pozdravil s svojim dobrodušnim smehljajem, še posebno toplo Jugoslovane in Slovake in potem smo dvignili

krožnik; pod njim je ležala in se svetila srebrna krona! Ta je bila višek večera in nam je ostala še danes tako svetla v spominu, kot je bila tisti večer.

Kako smo jo božajoče prekladali v dlani in jo potem shranili v žep.

In potem smo večerjali, kadili, tisti večer celo takšni, ki smo bili sovražniki nikotina in pili pristno češko pivo s tisto gosto peno, ki je kakor naša domača smetana, in prepevali, dokler ni bilo vsega konec, namreč na mizi. Naša slovenska pesem je bila tudi tisti večer vsem najljubša, tako da so se kmalu zgrnili okrog nas tudi češki študentje, profesor in postrežljiva dekleta iz kuhinje, dobrodušne Mařenke s svojim prešernim smehom.

Proti polnoči smo šli nazaj v Prago, a ni se nam hotelo domov. Saj smo bili siti, dobre volje in vsak s srebrno krono v žepu. Čez Karlov most smo jo ubrali, čez zaledenelo Vitavo tja gor na Hradčane, kjer so v nedograjeni cerkvi sv. Vita šepetali fantje dekletom na ušesa in smo uživali stostolpo Prago, ki je sanjala pod nami v razsvetljenih oknih.

ima vsako soboto in nedeljo koncert. Ob enem vošči vsem svojim cenj. gostom vesele božične praznike.

Kotiček sodružic

Mož v ženskem kotičku

Prejeli smo spodnji dopis od dobro nam znanega in zvestega sodruža, ki že več let marljivo in nesebično deluje v večjem delavskem kraju po strokovnih organizacijah in v delavskem kulturnem društvu. Rade volje objavljamo dopis, ki je namenjen sodružicam, ker smo prepričani, da tako misli še več sodruhov in da bo našel dopis tudi popolno razumevanje in pravi odmev pri naših razumnih sodružicah. Mi bi pripomnili k temu le toliko, da so sodruhi tudi sami mnogo krivi na tem, če za svoje javno delovanje ne najdejo razumevanja pri svojih ženah. Sodruhi namreč kljub našim pozivom običajno puščajo doma svoje žene, kadar gredo na zborovanja ali predavanja in potem žena res ne more razumeti stremeljenja in dela svojega moža, pa godrnja, ker pač misli, da mož brez haska zapravlja čas v organizacijah. Pritegnite torej svoje sodružice v svoje delo, vzemite žene s seboj na zborovanja in predavanja, navajajte jih k čitanju »Delavske Politike«, pa bo kmalu vse drugače, v hiši pa mir, razumevanje, ljubezen in sporazum.

Uredništvo.

Pismo se glasi:

Dragi sodruhi!

Prosim, objavite tudi moj prispevek v ženskem kotičku »Delavske Politike«. Obračam se na ljubosumne delavske žene, ki dostikrat ne spoštujejo svojega moža, čeprav ni noben pijanec in čeprav pošteno skrbi za svojo družino. Upoštevajte, da po težkem delu tudi mož potrebuje razvedrila. Ne zavidajte mu torej, če kam gre od hiše v prostem času in ne godrnjajte nad njim, ako se potem bolj pozno vrača domov, če ni pijan, ampak trezen.

Imamo sodruge, ki imajo dolžnost do dela kot odborniki v raznih delavskih društvih, kulturnih in strokovnih organizacijah in mora radi tega iti en večer na predavanje, drugi večer na sejo, tretji večer ima vaje za igro, pa tudi na četrti večer mora ven k pevski vaji in potem zopet na kak pogovor za pripravo za shod itd. Na ta način je res marsikateri sodrug, ki pozna dolžnosti do svojega razreda, drug, ki ves teden vsak večer zaposlen in res malo kedaj doma pri družini. To je pač usoda javnega delavca, kateremu to ni v zabavo, ampak samo dolžnost moža, ki se bori za napredek delavskega razreda, za zboljšanje njegovega položaja, za srečnejšo bodočnost rodbine.

Tak mož ne hodi domov z ukanjem, on ne vriska, pa tudi ne razsaja, ampak prihaja domov truden in izmučen. Kako hudo je potem možu, ko ga žena sprejme na pragu namesto s prijaznim in toplim pozdravom, z godrnjanjem in marsikatera celo z zmerjanjem, da je grd postopač, ničvrednejši ali še hujše. Dostikrat se kaka žena spozabi še k hujšim surovostim in klepeče in klepeče in zbada okrog sebe, kakor osa, da še tako potrpežljivega moža končno razkači in se mož potem spozabi, da udari po mizi, ker drugače ni miru.

Žena, ki tako dela, pa s tem škoduje samo sebi in svojim otrokom. Mož se končno naveliča tega godrnjanja in ne gre več v društvo in organizacijo. Organizacija zgubi s tem sposobnega odbornika, boljših po navadi ni najti, delo v organizaciji zastane, podjetniki vidijo, da delavstvo nima sposobnih voditeljev in takoj bolj pritisnejo, ker ni nikogar, ki bi se upri izbratjanju in znal delavstvo vzbuditi in družiti.

O poljubu

Že stari pisatelji so razglabljali o tem, kaj je prav za prav poljub. »Ako se nekdo s svojimi ustinicami več ali manj glasno dotakne kakšnega predmeta v znak ljubezni, nežnosti ali spoštovanja, potem je to poljub.« Jakost zvoka, ki nastane pri dotiku ustnic s predmetom, označuje vrsto poljuba. Kje so se našli ljudje poljubovanja? Tudi o tem se je že mnogo pisalo. Nekateri pisatelji trdijo, da od golobčkov, ki peljejo voz boginje Afrodite in se »kljunčajo«. Kdo ve, kaj je nekoč pomenilo poljubovanje rok, ki je ponekod še dandanes v navadi, zlasti v občevanju med verniki, in duhovščino. Švicarski kmetje poljubovanja rok nikoli niso poznali. Kajti poljub jim je bil vedno izraz prijateljstva in odkritosrčnosti. Pač pa so si sami poljubovali dlan, predno so stisnili roko obiskovalcu. »Metanje« poljubov (z roko od daleč) je še dandanes v navadi. Pri orientalskih narodih je s poljubovanjem združena cela ceremonija. »Pri prihodu poljubi svojega prijatelja na ramo, pri odhodu na koleno.« zahteva turški običaj. »Ako si sam v višjem položaju, poljubi svoje mu predpostavljene noge, ako pa si navaden smrtnik, potem poljubi zemljo pred njim.« Zapadnjaki nismo vajeni poljubljati nog. Značajan Atenec Konon (l. 390 pred našim časovnim štetjem) je odklonil razgovor s perzijskim kraljem samo radi tega, ker bi se bil moral vreči pred njim na zemljo. Orientalcem ta način samoponiževanja nikakor ni tuj. Nek perzijski velikaš si je rešil svoje življenje, zemljo in bogastvo na ta način, da se je valjal pred nasprotnikom po tleh in vpil: »Znak, ki ga je vdolblo kopito tvojega konja v zemljo mi služi kot krona. Ako pa bom deležen milosti, da bom smel poljubiti prah na tvojih nogah, se mi bo zdelo, da se mi smehlja sreča

V rodbni pa se zaseje prepri in žena še dostikrat začenja s prazno ljubosumnostjo preganjati moža, ki se je podnevi žrtvoval v tovarni, zvečer pa v organizaciji.

Žena, ki imaš pijanca za moža, pojdi po njega v gostilno in ga mirno odpelji domov. Če pa imaš treznega in pametnega moža, bodi vesela tega in ga ne žali z grdimi izrazi, temveč bodi vesela in ponosna, če so ga sodruhi tako spoštovali, da so mu izkazali zaupanje in ga poverili z vodstvom ali odborništvom pri društvu in organizaciji.

Predvsem pa, sodružice, mislite vedno na to, kako vzgajate svoje otroke le z lepim vzgledom in da tudi otrok gleda predvsem na mater, kako se ona obnaša proti očetu in če ona izpolnjuje nauk, da lepa beseda najde lepo mesto.

Če bomo tako postopali eden proti drugemu, bomo draže sodružice, vsi zadovoljni. S to željo pošiljam vsem delavskim ženam sodružne pozdrave in upam ter želim, da se bomo v novem letu po gornjih besedah tudi vsi skupaj ravnali.

K., tovarniški delavec v C.

Punč.

Za Božič in za Silvestrovo je najpriljubljenejša pijač punč, gorka pijača, sestavljena iz najrazličnejših dodatkov. Punč ni tako draga reč, kakor si marsikatera gospodinja na tistem misli, saj ga lahko napravimo na najrazličnejše načine, dragega ali pa prav skromnega, primernega našim možnostim. Punč je pa iz razita družabna pijača, posebno primerna za posebne prilike, ko se zbere doma vsa družina, pa še morda pridejo tudi gostje k nam. Za take prilike naj gospodinja pripravi punč, zraven pa postreže s potico ali s kakim pecivom, pa bo prišlo tako slayie doma še vseeno mnogo cenejše kakor kje v gostilni. Zato prinašamo za pripravljanje punča danes nekaj mišljajev. — Osnovna sestavina vsakega punča je navadno čaj. Bolj kakor ruskega, ki draži živčevje, priporočamo naš domači lipov čaj in sicer je dobro, če skuhamo lipov čaj že dan prej in pustimo potem vse skupaj stati (z lipovim cvetjem vred), ker dobi potem lepo rdečo barvo. K temu precejšnemu čaju dodaj gospodinja potem še razne dodatke. Predvsem je treba dodati nekoliko alkohola, bodisi rum, konjaka, slivovke ali vina, kar pač ima gospodinja pri roki. Čim manj alkohola pride v punč, tem bolje; če je pa punč namenjen otrokom, pa ga je treba napraviti sploh brez alkohola. V punč pride nato še primerna količina sladkorja (po okusu), nato pa še najrazličnejše primesi, ki izboljšajo in dvignejo okus, n. pr. malinovec, limonov in oranžni sok, prav dober pa je tudi sok raznih kompotov, hrušk, breskev, melon itd., če si je lahko gospodinja poleti kaj vkuhala. Če tega ni, skuhamo jabolčni kompot in dodamo sok k punču. Treba pa je še pridjati razne dišave, n. pr. cimntovo skorjo, klinčke, limonino in oranžno lupino, ki jo obrihamo najbolje s ladjkornimi kockami. — Vse, kar pač gospodinja premore in kar se ji zdi da bo primerno za punč, zmeša v loncu in nato pristavi k ognju. Treba je segreti tik do vrenja, zavreti pa punč ne sme, ker sicer zgubi mnogo na okusu. Najbolje je, če pustimo vse skupaj dalje časa na vročem stadi, da se navzame tekočina vseh dišav. Na mizo damo kolikor mogoče vroče, seveda pa moramo prej precediti.

v vsej svoji najnežnejši ljubkosti. Poljubovanje nog dandanes ni več običajno, pač pa je bilo vpeljano v starem veku, ko so mu pripisovali zdravilno moč. (Poljubovanje nog Kristusu in pozneje papežu!) Kdor je n. pr. poljubil palec na nogi karla Pyrrhusa (umrl l. 272 pred našim časovnim štetjem), je bil obvarovan pred vraničnim prisadom. Njegova vranica je postala tako odporna, da je tudi ogenj ni mogel poškodovati, kadar so umrlega po smrti sežgali. Vranice takih smrtnikov so potem shranjevali v templjih.

Protitalijanske demonstracije v Džibutiju. V Džibutiju so bile demonstracije proti Italiji. Firdidli so jih Arabci in Somali, češ, da hočejo ostati pod francosko oblastjo, ki spoštuje svobodo, ik. [A. S. ...]

ČRNA

Silvestrovanje priredi »Vzajemnost« pri Knezu. Sodruhi in sodružice, pridite! Cankarjevo proslavo pripravlja »Vzajemnost« za mesec januar.

„Elita“ čevlji

vseh vrst vodijo v modi, kvaliteti in ceni. — Naročila po meri se izvršuje v najkrajšem času!

Trgovina in delavnica K R A N J

Kakšne igračke otroku?

Igračke nekoč in sedaj.

Otroci se igrajo, odkar se je pojavil na svetu prvi otrok, izpreminja se le način, oblika in vsebina igre. Prastar je torej nagon, ki sili otroka k igranju. Izpreminja pa se predmet, s katerim se otrok igra. Pred 4000 leti še ni bilo ne železnice, ne avtomobilov, zato tudi ni mogel imeti otrok za igračko avtomobila ali železnice. Kdor bi hotel zasledovati razvoj igračke od primitivnih početkov do današnje luksuzne izvedbe posameznih vrst igračk, lahko študira pri tem razvoj človeške kulture in obenem tudi razvoj tehnike.

Iz igračk moremo razbrati tehniko in kulturo, ki je vladala ob svojem času. Tudi pred 4000 leti so se otroci že igrali s pužami. V otroških grobovih starih Egipčanov so našli puže iz gline, sicer grobo izdelane toda vse kakor dokaz, da so se deklice že tedaj igralle s predmeti, ki so bili izdelani kolikor moč podobno živim otroškim bitjem. Našli so v takih grobovih tudi vozičke in posodo iz gline, vse posneto po predmetih, ki so bili v rabi v tedanji dobi. Otroci, ki so živeli tisočletja pred nami, so poznali prav tako kuhinjsko posodo, s katero so se igrali, kot jo poznajo otroci dandanes.

V grobovih prastarih narodov v Evropi so našli opremljene sobice za puže in slično. Ako bi sicer ne imeli nobenih drugih podatkov, kako so tedaj izgledale hiše, kako so živeli tedanji narodi, se oblačili, oboroževali itd., bi to lahko ugotovili na igračkih, ki nam ponazorijo kulturo starih Egipčanov, Grkov, Rimljanov, Slovanov, Germanov in Indov.

Pa tudi način izdelave igračk se je v teku stoletij močno izpremenil. Na igračkih je mogoče ugotoviti, kako se je delalo nekoč in kako kasneje. Kakor razvoj kulture in tehnike, je mogoče razbrati na igračkih tudi razvoj dela. Nekoč pred davnimi stoletji je žgal oče svojemu otroku na prav primitiven način pužo iz gline ali pa jo je izrezal iz lesa, jo poslikal in okrasil. Z nastopom kapitalistične proizvodnje blaga je tudi igračka postala predmet, s katerim zalaga kapitalizem svetovni trg. Igračka je postala predmet kapitalistične blagovne proizvodnje in s tem podvržena zakonom kapitalistične proizvodnje o ponudbi in povpraševanju. Nastala je industrija igračk. Božična industrija. Tu začenja hišna industrija igračk, ki jo poznajo zlasti v krajih, ki jih je češkoslovaška morala letos odstopiti Nemčiji in ki se uvaža pri nas v okolici Rábnice na Dolenjskem.

Delo v hišni industriji igračk je zvezano z nezasišano bedo družin, ki so pri tem delu zaposlene. Izdelovanje igračk v hišni industriji je najbolj zaostala oblika kapitalističnega izkoriščanja in primitivne delitve dela. Izdelovanje igračk je naloža vse družine. Stari oče in vnuk sedita večkrat skupaj v istem prostoru, ki služi kot spalnica, delavnica in kuhinja obenem. V takih sobah sede starčki, otroci in otrok otroci, od osivelega starega očeta pa do najmlajšega vnučka in delajo, rezbajo, lepijo ter slikajo majhne igračke za ceno, ki ni vredna, da bi jo človek omenil. V takih družinah morajo otroci izdelovati igračke od ranega jutra, predno se napotijo v šolo. Sede pri mizi režejo, barvajo in lepijo, dokler ni čas iti v šolo in ko se vrnejo iz šole, nadaljujejo z delom, kjer so ga, pač prekinili.

Ubogi, izkoriščani, zgodaj ostareli otroci delajo od jutra do večera, sklonjeni, sključeni, v sobah brez sonca in daleč proč od vsake otroške igre. Delajo igračke za otroke in umore pri tem delu v samem sebi igre željnega otroka. Ti otroci so že zgodaj stari; z modrim nasmehom govorijo ti o vsem podučeni otroci o igračkih, o takozvanem Božičku, ki so prav za prav oni sami. To so otroci brez vsake iluzije, ki vedo, kako se izdelujejo konjički, vo-

zički, puže, hišice, oprema, kako jo je treba pobarvati, zlepti, izrezljati, zglati. Igračke, ki jih izdelujejo skupaj s svojimi starimi starši nimajo za nje nobene skrivnosti več v sebi in prav za prav so take igračke za nje brez vsake vrednosti. Taki so pri delu ostareli otroci, otroci, ki se ne morejo igrati, ker morajo delati in ki se, če ne delajo takisto zopet ne morejo igrati. Igračka je za nje predmet, izdelan s skrbjo, nevoljo, izdelan z ukrivljenim hrbtom —

Tako se v takih igračkih dvojno odraža razredno nasprotje med otroci premožnih in otroci proletarcev. Predvsem morejo otroci proletarcev dobiti le take igračke, ki jih izdelajo njihovi sovrstniki v hišni industriji, kajti te igračke so najceneje, na drugi strani pa se nam razkriva vsa strahota izmožgavanja otrok delavskih staršev, ki so vzpreženi v delo v industriji igračk.

Toda tudi tu nastajajo izpremembe. Izdelovanju igračk v hišni industriji je vzrasla huda konkurenca: iz Japonske in Amerike. Ta konkurenca ogroža vso, še obstoječo hišno industrijo za izdelovanje igračk v Evropi. Tudi še tako brezobzirno izkoriščanje v hišni industriji zaposlenih družin ne more preprečiti te konkurence, odkar so začele prihajati na trg igračke tehniške oblike, ki se jih da izdelovati s stroji, v tovarnah in mnogo ceneje, zlasti pa v velikih množinah za svetovni trg.

V današnjih igračkih se zrcali duh časa, v katerem prevladuje tehnika. Med otroškimi igračkami najdemo dandanes: železnice in avtomobile na električni pogon, dinamno stroje, električne likalnike, električne peči, letala. Važnejše od teh igračk so igračke, ki jih otroci sami sestavljajo iz posameznih lesenih ali kovinastih kosov, pri čemer se otrok uči graditi, misliti in preudarjati. Tako je v tehniškem pogledu podučno igračkjanje, ki mu razen tega pritiče še velika vzgojna vrednost. Na dandanašnjih igračkih moremo ugotoviti ne samo tehnični in kulturni razvoj, ampak tudi veliko spremembo v ocenjevanju otrokove sposobnosti. Poprej nekoč smo potisnili otroku v roko ta ali oni predmet in rekli: »Na, tu imaš, igraj se!« Take igračke so bile ponazorjeni predmeti, ki so jih rabili odrasli v vsakdanjem življenju, samo, da so bili prikrojeni za otroka. Dandanes že prodiramo v duševnost otrokovo in jo raziskujemo in potem na podlagi ugotovitev sklepamo kako bi se dalo to in ono, kar smo opazili pri otroku med igranjem, uspešno uporabiti tudi v njegovem nadaljnjem življenju, v njegov prid, s tem, da izkoristimo sposobnosti, ki jih je bil pokazal v igri. Igranje je priznано kot delo in zaposlitev otroka in zaposlitev otroka naj bo vedno v obliki igre, nikdar ne mehanična, samo golo posnemanje teh ali onih gibov. V novih igračkih se odraža nov način vzgoje. Sprememba v mišljenju je povzročila, da so se spremenile tudi igračke in posebno še, da se je spremenilo mnenje o vrednosti igranja.

Delavski starši naj bi zato pri nakupu igračk ne mislili samo na to, kako se bo radoval otrok nad darilom, ampak naj preudarijo, kaj bi bilo pametno podariti otroku, da bi z igro vzbudili v njem smisel za resno delo. To pa je mogoče samo na ta način, ako otroku ne damo nobenih že izgotovljenih igračk, ampak napol izgotovljene, navadne igrače, ki lahko vzbude njegovo fantazijo in ga nagajajo, da sam dela zlagi, si razbija glavo in se veseli, ako je pravo pogodil. V tem je veselje otrok in vrednost igrače.

K. D.
Vesel božič, boja in uspehov polno novo leto vsem našim v domovini želimo rudarji iz Zagorja v Merlebachu v Franciji.

Pivovarna Jos. Tscheligi

priporoča svoje znano

BOCK - PIVO

POZORI

POZORI

Novo otvoreno skladišče na vogalu Ptulske in Tržaške ceste

kjer se nudijo rabljeni železni predmeti, vsakovrstni stroji, orodje, kovine, jermenice, cevi, ograje, mreže, osovine, nosilke (traverze), konzole, ležaje, zobnata kolesa, tračnice, pločevina vsake debelosti, peči, vaгонete, električne motorje, avtomobile, jermene, patent Bišofove lestve, vodovod, ventile, mlin-ske naprave, parne kotle, žage, tehtnice, ter vse dobro ohranjene dele za zgoraj imenovane stroje in splošno predmete za kmetsko in obrtniško uporabo. Predmeti so v zelo dobrem stanju ter so cene istim zelo nizke, ter Vam je možno s tem prihraniti mnogo denarja. Za obilen obisk se Vam priporoča

Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova 14
novo otvoreno skladišče-vogal Ptulske in Tržaške ceste

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

želi industrija „KARO - čevljev, Dragotin Roglič, Maribor

Cankarjeva ulica - - - Gosposka ulica štev. 13

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica

r. z. z. o. z. v Mariboru, Kralja Petra trg

daje kratkoročna posojila / sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti zakonito določenemu obrestovanju (4-5%) / Domači hranilniki na razpolago!

Tvrdba

Justin Gustinčič

naznanja cenj. občinstvu otvoritev

podružnice na ogalu Ptujске in Tržaške ceste

in sicer trgovino z kolesi in njih deli ter mehanično delavnico. Mehanična dela in postržba točna, po najkulantnejših in zmernih cenah se Vam nudi in toplo priporoča zgoraj imenovana tvrdba.

Kupujte samo pri naših inserentih!

Pletene jopice

perilo, nogavice, rokavice za ženske, moške in otroke dobite najcenejše v novi trgovini

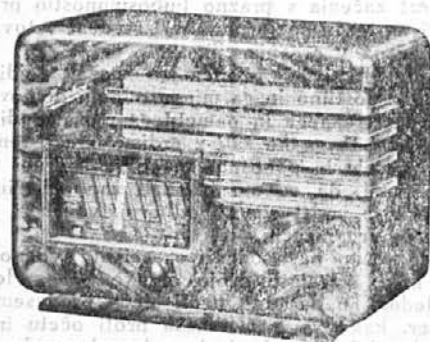
Vida, Maribor

Koroška cesta štev. 10

Ivan Kravos, Maribor
Aleksandrova cesta 13

priporoča: ročne torbice, aktovke, denarnice, nahrbtnike itd. kot zelo praktična

Božična darila

Izvorsten v kvaliteti,
krasen v obliki,
to radijev sta naših
najvažnejši odliki.
Dan na dan užitek
nudi Vam le on:
v ceni konkurenčen
Radio Hornyphon

RADIO TSCHARRE - MARIBOR

Zrinskijskega trg štev. 9 - Generalno zastopstvo Hornyphon
Braun, Aga-Baltic, Körting
Ugodne cene! Nizki obroki!

Kje dobite za praznike najboljša in najcenejša vina?

PRI SENICI

Tattenbachova ulica

Tam dobite že od enega litra naprej pristni moslavec in rdeči burgundec, liter po Din 8.—
Tudi vsa druga sortirana vina pri litru 2 Din ceneje.

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zastavež. Dopisi „Anos“, Maribor, Orožnova 6.

„FOX“ terpentini-krema je nenadkriljiva
Vazelin in pravi gumiran Vas varuje v snegu dežju in blatu najbolje pred prehladom.

Avtomobilisti, motociklisti pozor!

Bencinska črpalka in zračna sesaljška od 6. ure jutraj do 9. ure zvečer kakor tudi ob praznikih neprenehoma redno posluje

Justin Gustinčič
Tattenbachova ulica 14

Elektrarna Fala d. d.

dobavlja pod ugodnimi pogoji električni tok za razsvetljavo in za pogon obrti in industrije

Posebno pa nudi tok pod ugodnimi pogoji za električno kuhanje

Informacije pri:

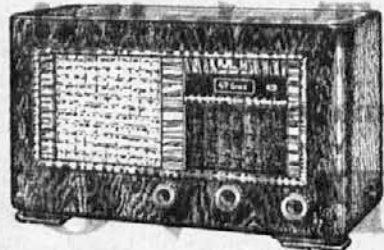
ravnateljstvu Elektrarne Fala d. d.
Maribor, Vrazova ulica 2-1

in pri

Mestnem električnem podjetju
Maribor, Frančiškanska ulica 8

Svetovne dogodke

zasledujte s svetovno znanim

Sachsenwerk-Olympia-Radio
mod. 1939

Krasen naraven zvok. Izraziti polnodoneči basi. Popolno izenačenje fedinga.

Sigurni sprejem kratkovalovnih postaj. Kinoskala in magično oko.

RADIO-MARIBOR

Glavni trg 1 - Telefon int. 26-48

Velika zaloga vseh v radiofonijo spadajočih aparatov in njih sestavnih delov. Strokovni radiolaboratorij. Prodaja na obroke. Zamenjava zastarelih radioaparatur.

Zastopstvo v Ptuj: Jože Krupan, elektrotehniško podjetje, Celju: Ivan Jelen, Aškerčeva ul. 3, Ljubljani: Anton Birke, Mestni trg 9, Sl. Konjicah: G. Pamich in H. Dobnik.

JAKOB PERHAVEC

Maribor, Gosposka ulica štev. 9 — Telefon štev. 25-80

Izdelava likerjev. Desertna vina. Sirupi. Žganjarna. Vedno na zalogi: rum, konjak, likerji, slivovka, brinjevec, droženka in srbska klekovača. Specialiteti: Grenčak in vermut. — Na debelo! — Na drobno!

Jos. Benko

tovarna mesnih izdelkov in mesnih konzerv, prva jugoslovanska proizvodnja baconov, eksport živine, telet, svinj in mesa

Murska Sobota

Telefon št. 8

Podružnice:

Maribor, Glavni trg 16

Maribor, Aleksandrova cesta 19
Celje, Kralja Petra cesta 13

Gornja Radgona

Zahtevajte cenike!